

Θέμα : Σκέψεις για την τροποποίηση του Κανονισμού της Βουλής

Το σημείωμα περιλαμβάνει σκέψεις για την τροποποίηση του ΚτΒ σε δύο, κυρίως, κατευθύνσεις. Η πρώτη σκοπό έχει την εκλογίκευση και τον εκσυγχρονισμό του σε θέματα οργάνωσης της καθημερινής λειτουργίας του Κοινοβουλίου (βλ. παρακάτω Α). Εξάλλου, διορθωτικές παρεμβάσεις μπορούν να επιχειρηθούν και σε επιμέρους περιοχές, ιδιαίτερα στο πλαίσιο του κοινοβουλευτικού ελέγχου (βλ. παρακάτω Β). Σε κάθε περίπτωση, η τροποποίηση του ΚτΒ θα είναι αναγκαία και όταν ολοκληρωθεί η διαδικασία αναθεώρησης του Συντάγματος.

A. Οργάνωση της Βουλής

1. Η Ολομέλεια της Βουλής συνεδριάζει, συνήθως, πέντε ημέρες την εβδομάδα. Ο αριθμός των συνεδριάσεων είναι στην πράξη όμως μεγαλύτερος. Κάποτε μάλιστα συμβαίνει, παρά τη σχετική απαγόρευση του ΚτΒ, να συνεδριάζουν ταυτόχρονα τόσο η Ολομέλεια όσο και μία ή περισσότερες διαρκείς κοινοβουλευτικές επιτροπές. Προκειμένου να αντιμετωπισθούν ανάλογα φαινόμενα, προτείνεται η διεξαγωγή πέντε μόνο συνεδριάσεων της Ολομέλειας την εβδομάδα, τη Δευτέρα το απόγευμα και την Τρίτη, την Τετάρτη, την Πέμπτη και την Παρασκευή το πρωί. Τις υπόλοιπες ώρες της ημέρας μπορούν να πραγματοποιούνται οι συνεδριάσεις των διαρκών κοινοβουλευτικών επιτροπών.

Προκειμένου μάλιστα να υπάρξει μία περισσότερο προγραμματισμένη ροή των συνεδριάσεων της Ολομέλειας, θα ήταν δυνατόν να προβλεφθεί αφενός ότι αυτές θα αρχίζουν αυστηρά στην ώρα τους και αφετέρου ότι θα διαρκούν συγκεκριμένο, προκαθορισμένο χρόνο, για παράδειγμα πέντε ώρες, ο οποίος παρατείνεται μόνον με απόφαση της Βουλής. Η περαιτέρω μείωση του αριθμού των συνεδριάσεων της Ολομέλειας μπορεί να εξετασθεί μετά την ολοκλήρωση της αναθεώρησης του Συντάγματος.

2. Ορισμένες συνεδριάσεις έχουν στην ημερήσια διάταξή τους θέματα τόσο κοινοβουλευτικού ελέγχου όσο και νομοθετικού έργου. Το γεγονός δυσχεραίνει στην πράξη την αποτελεσματική άσκησή τους. Ορθότερη, και ασφαλώς παραγωγικότερη, φαίνεται η εβδομαδιαία διάθεση δύο συνεδριάσεων της Ολομέλειας αποκλειστικά σε θέματα κοινοβουλευτικού ελέγχου. Προκειμένου μάλιστα να είναι ακόμη πιο ενδιαφέρουσα η συζήτηση, θα μπορούσε να εξετασθεί η δυνατότητα κάθε Υπουργείο να ελέγχεται κοινοβουλευτικά, καταρχήν, μόνο μία φορά την εβδομάδα. Με αυτόν τον τρόπο, ο έλεγχος οργανώνεται κατά τρόπο εκλογικευμένο, η διαδικασία υπακούει σε γνωστούς εκ των προτέρων κανόνες και δεν χρειάζεται να παρίσταται, κάποτε σε καθημερινή βάση, ο ίδιος Υπουργός “διαρκώς” στη Βουλή. Μετά την ολοκλήρωση της αναθεώρησης του Συντάγματος, ο κοινοβουλευτικός έλεγχος θα ασκείται και στις διαρκείς κοινοβουλευτικές επιτροπές.

3. Εξάλλου, πρέπει να εξετασθεί η ορθολογικοποίηση και η εκλογίκευση του χρόνου ομιλίας των Αρχηγών, των Προέδρων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και των Κοινοβουλευτικών Εκπροσώπων στη διαδικασία του νομοθετικού έργου (άρθρο 97 ΚτΒ). Η διάταξη ισχύει βέβαια, σε γενικές γραμμές, και κατά την άσκηση του κοινοβουλευτικού ελέγχου. Η μείωση του χρόνου ομιλίας τους με αντίστοιχη αύξηση του χρόνου ομιλίας των βουλευτών θεωρείται, εν γένει, ευπρόσδεκτη και ίσως αναγκαία. Εξαιρεση από την προαναφερθείσα επιλογή μπορεί να προβλεφθεί μόνο για τη συζήτηση των προγραμματικών δηλώσεων της κυβέρνησης και των προτάσεων εμπιστοσύνης και δυσπιστίας.

4. Τέλος, ειδική μέριμνα πρέπει να ληφθεί και ως προς την οργάνωση των διαδικασιών στην περίπτωση των ονομαστικών ψηφοφοριών. Είναι ορθότερο να διεξάγεται μία ψηφοφορία αυτής της μορφής επί της αρχής και μία με την ολοκλήρωση της συζήτησης των άρθρων για όσα από αυτά έχει υποβληθεί σχετική πρόταση.

Εξάλλου, επιβάλλεται να αναζητηθούν τρόποι, ώστε να μην απαιτείται πάντοτε η αυτοπρόσωπη παρουσία των βουλευτών στις ψηφοφορίες. Λύση θα μπορούσε να είναι η ψηφοφορία “δια πληρεξουσίου”. Η ρύθμιση ωστόσο πρέπει να ισχύει μόνον για τους δικαιολογημένα απόντες βουλευτές.

B. Κοινοβουλευτικός έλεγχος

5. Οι συζητήσεις προ ημερησίας διατάξεως διεξάγονται καταρχήν με τη συμμετοχή του Πρωθυπουργού, των Πολιτικών Αρχηγών και Υπουργών. Ενόψει των θεμάτων που τις απασχολούν είναι προτιμότερο η συζήτηση να περιορίζεται μόνον σε αυτούς. Προκειμένου μάλιστα να διατηρείται το ενδιαφέρον αμείωτο πρέπει να εξετασθεί σοβαρά το ενδεχόμενο καθορισμού συγκεκριμένου χρόνου διάρκειάς του.

Για τους λόγους αυτούς θα μπορούσε να καταργηθεί η παράγραφος 5 του άρθρου 143 ΚτΒ, που προβλέπει τη δυνατότητα συμμετοχής και βουλευτών στις συζητήσεις. Επιπλέον, για τον Πρωθυπουργό και τον Αρχηγό της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης ο χρόνος της πρωτολογίας τους μπορεί να μειωθεί στα 40', των λοιπών πολιτικών αρχηγών στα 30' και του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού στα 15'. Τέλος, ο χρόνος της δευτερολογίας όλων πρέπει επίσης να περιορισθεί.

6. Στη συζήτηση των ερωτήσεων μετέχουν μόνον ο βουλευτής ή οι βουλευτές που τις έχουν υπογράψει καθώς και ο καθ' ύλην αρμόδιος Υπουργός (άρθρο 135 παρ. 4 ΚτΒ). Κατ' εξαίρεση, μπορούν να παίρνουν μέρος οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων ή οι αναπληρωτές τους. Η συμμετοχή βουλευτών τόσο της συμπολίτευσης όσο και των λοιπών κοινοβουλευτικών ομάδων της αντιπολίτευσης δεν επιτρέπεται, παρά το γεγονός ότι θα προσέδιδε στη διαδικασία, περισσότερη ζωντάνια και ενδιαφέρον.

Φαίνεται λοιπόν σκόπιμο να εξετασθεί η τροποποίηση του ΚτΒ στο σημείο αυτό. Πρέπει επίσης, στο πλαίσιο του εξορθολογισμού της διαδικασίας, να μειωθεί ο προβλεπόμενος σήμερα χρόνος ομιλίας του Υπουργού και των κοινοβουλευτικών εκπροσώπων και, αντίστοιχα, να αυξηθεί ο χρόνος ομιλίας των βουλευτών.

7. Οι επίκαιρες ερωτήσεις απετέλεσαν καινοτομία του ΚτΒ στην τροποποίησή του το 1993. Κατακυρώθηκαν ως μέσο άσκησης επίκαιρου κοινοβουλευτικού ελέγχου με αντικείμενο θέματα της επικαιρότητας. Συχνά ωστόσο η συζήτησή τους γίνεται με καθυστέρηση, ενώ αρκετές φορές ερωτήσεις με το ίδιο περιεχόμενο υποβάλλονται εκ νέου, παρά το γεγονός ότι ήδη έχουν απαντηθεί.

Η τροποποίηση των σχετικών διατάξεων πρέπει, ενπρώτοις, να οριοθετεί κατά τρόπο αυστηρό την έννοια και να θεσπίζει διαδικασίες ελέγχου του επίκαιρου. Αρμόδιο

όργανο για το σκοπό αυτό μπορεί να είναι είτε ο Πρόεδρος της Βουλής είτε η Διάσκεψη των Προέδρων. Με απόφασή τους θα μπορούσε επίσης να σωρρεύονται σε μία συνεδρίαση οι ερωτήσεις με το ίδιο, κατά βάση, περιεχόμενο. Τέλος, πρέπει να απαγορευθεί, η επαναφορά για συγκεκριμένο εύλογο χρονικό διάστημα όσων ερωτήσεων έχουν ήδη απαντηθεί.

8. Οι ερωτήσεις προς τον Πρωθυπουργό ρυθμίζονται στο άρθρο 129 ΚτΒ. Ο Πρωθυπουργός απαντά, κάθε εβδομάδα, σε δύο τουλάχιστον από αυτές που ο ίδιος επιλέγει. Μπορεί λοιπόν καταρχήν να αποφεύγει τις “ανούσιες ερωτήσεις”. Εξάλλου, προκειμένου να “ελεγχθεί” περαιτέρω η διαδικασία, θα μπορούσε να εξετάζεται το περιεχόμενό τους για να διαπιστωθεί, με τη διαδικασία που αναφέρθηκε παραπάνω (υπό 7) το πραγματικά επίκαιρο του θέματος. Κρίνεται επίσης σκόπιμο η παρουσία του Πρωθυπουργού στη Βουλή να μην γίνεται σε εβδομαδιαία αλλά σε δεκαπενθήμερη βάση και, τότε, να απαντά σε τέσσερις τουλάχιστον ερωτήσεις.

Αθήνα, 13 Ιουλίου 2000

Dis. Z/ΞΗ/ProtTrop.doc/11.7.2000/p.1-4/md